Region Stockholm

22

Yttrande över motion 2021:27 av Talla Alkurdi (S) om insatser för att stärka eftervården för nyblivna föräldrar

VKN 2021-0151

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Barn-Kvinnor-Unga
Pia Pahlstad

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-12-17

VKN 2021-0151

Vårdens
kunskapsstyrningsnämnd

Yttrande över motion 2021:27 av Talla Alkurdi (S) om insatser för att stärka eftervården för nyblivna föräldrar

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att vårdens kunskapsstyrningsnämnd ska yttra sig över motion 2021:27. I motionen framför Talla Alkurdi (S) att förslag ska tas fram för att förstärka eftervården för nyblivna föräldrar genom att bland annat säkerställa tillgången till kurativa samtal och inrätta en kontaktbarnmorska. Vidare föreslås att en utredning tillsätts om inrättandet av en centrumbildning för förlossningsskador som samlar forskning, utveckling och utbildning i regionen.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2021:27 av Talla Alkurdi (S)

Förslag till beslut

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2021:27 överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Förlossningskliniker och barnmorskemottagningar (BMM) har ett gemensamt ansvar för eftervården de sju första dagarna efter en förlossning. BMM:s ansvar fortsätter sedan upp till 16 veckor efter förlossningen. Vid ett antal särskilda fall såsom traumatisk förlossning, svår bristning och särskild sjuklighet hos modern har förlossningsklinikerna ett förlängt uppföljningsansvar.

Flera förbättringsprojekt som finansierats av statliga bidrag har genomförts på klinikerna som berör eftervården. Ett av projekten lanserades på 1177 i maj i år och handlar om en mer lättillgänglig och harmoniserad information om eftervård. Projektet har nu blivit nationellt och tillsammans med Sveriges Kommuner och Regioner tas översättningar av informationen fram på de vanligaste språken.

Många goda och mätbara resultat finns från de olika förbättringsprojekten.. Exempelvis har andelen kvinnor med upptäckta allvarliga bristningar minskat med över 20 procent under 2020. För svårare förlossningsskador finns därutöver tre specialiserade kliniker på Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge, Södersjukhuset och Danderyds sjukhus. Vid Danderyds sjukhus finns också Bäckenbottencentrum, som har ett nationellt högspecialiserat uppdrag för avancerad rekonstruktiv kirurgi vid förlossningsskador med påverkan på underliv och ändtarm.

Sedan länge erbjuds eftervårdsbesök efter förlossningen på BMM. Med stöd av den statliga satsningen för kvinnors hälsa har flera projekt genomförts med syfte att utveckla och förbättra eftervården. Efter positiva utvärderingsresultat implementerades dessa projekt i det nya förfrågningsunderlaget för BMM som började gälla i början av år 2020. En av insatserna är att barnmorskan på BMM nu ringer upp den nyförlösta kvinnan senast två veckor efter förlossningen för att erbjuda samtal om förlossningsupplevelsen, ge amningsstöd, samtala om kvinnans egen hälsa samt vid behov hänvisa till rätt vårdnivå. En särskild ersättning infördes för dessa telefonsamtal.

Det infördes även en möjlighet och särskild ersättning för BMM att erbjuda eftervårdsgrupper. Vid dessa besök tas frågor upp om bäckenbottens anatomi och fysiologi, knipövningar samt fysisk aktivitet efter förlossning. Det har dock inte kunnat hållas så många eftervårdsgrupper på grund av pandemin.

Förutom dessa nya insatser utvecklade Mödrahälsovårdsenheten, som är en kunskapsorganisation för BMM, riktlinjen som gäller för det individuella eftervårdsbesöket. Det förtydligades att vid besöket, som med fördel kan delas upp på två besök, ska kvinnan erbjudas en gynekologisk undersökning samt en fördjupad uppföljning av graviditets- och förlossningsupplevelsen. Dessutom ska frågor om den fysiska och psykiska hälsan tas upp liksom stöd kring amning samt preventivmedelsrådgivning. Även ersättningsnivån höjdes för dessa individuella besök.

I samband med att dessa nya insatser infördes anordnade Mödrahälsovårdsenheten särskilda utbildningar för BMM då bland annat fysioterapeuter föreläste om fysisk aktivitet efter förlossning. För att ytterligare förstärka samverkan med fysioterapeuter har diskussioner inletts mellan Mödrahälsovårdsenheten och Akademiskt primärvårdscentrum.

Satsningar har även gjorts för att bättre fånga upp psykisk ohälsa på BMM. Riktlinjen gällande psykisk ohälsa under graviditet och amning har uppdaterats och innehåller handfasta handläggningsrutiner och vårdplanering inför förlossningen. Det senaste förfrågningsunderlaget för BMM innehåller dessutom krav på screening enligt EPDS (Edinburgh Postnatal Depression) för att tidigt identifiera psykisk ohälsa samt möjlighet för BMM att erbjuda stödsamtal. Ett annat stöd som väntas förbättra för de gravida med psykisk ohälsa är de kommande Malinamottagningarna som ska erbjuda tidiga stödinsatser till gravida efter bedömning av barnmorska på BMM.

Överväganden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har i november påbörjat arbetet med att revidera förfrågningsunderlaget för vårdval förlossning med planerat beslut i avtalsutskottet juni 2022. Under nästa år planeras även en revidering av förfrågningsunderlaget för BMM. I samband med dessa revideringar kommer förvaltningen att genomföra en översyn av gränssnitt i hela vårdkedjan mellan förlossningsenheter och BMM i syfte att säkerställa en mer sammanhållen vårdkedja, men också för att pröva om uppdelningen mellan vårdområdena och de olika vårdvalsuppdragen kan förändras något för att skapa möjligheter för alternativa arbetssätt såsom rotationstjänstgöring samt premiera digital utveckling inklusive behandlingsmetoder. Inom ramen för detta arbete kommer även omhändertagandet i eftervården inkluderas.

Ekonomiska konsekvenser
Förslaget till beslut innebär inga ekonomiska konsekvenser. Förvaltningen kommer dock genomföra en översyn av eftervården i samband med revideringen av vårdval förlossning respektive vårdval BMM. Eventuella ekonomiska konsekvenserna av översynen kommer lyftas i samband med att beslut om dessa reviderade förfrågningsunderlag tas.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Förslaget till beslut förväntas få oförändrade konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslaget till beslut förväntas få oförändrade konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Förslaget till beslut förväntas få oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Förslaget till beslut förväntas få oförändrade administrativa konsekvenser.

Magnus Thyberg
Avdelningschef

Christoffer Bernsköld
Bitr avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av Magnus Thyberg, 2021-12-17

Region Stockholm

Regionfullmäktige

MOTION
2021-05-04

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Motion av Talla Alkurdi (S) Om insatser för att stärka eftervården för nyblivna föräldrar

Enligt flera rapporter och vittnesmål finns stora brister inom eftervården i samband med en förlossning. Tiden efter förlossningen är en viktig och känslig tid för den nyblivna föräldern. Behovet av fortsatt vård och stöd är i många fall stort. Dessutom är mörkertalet av obehandlade problem gällande både fysiska skador och psykosociala konsekvenser stort. Glappet mellan förlossningsvård och eftervård medför en risk att efterföljande komplikationer såsom förlossningsskador, problem med amning eller nedstämdhet och depression inte fångas upp eller följs upp på rätt sätt.

De statliga satsningarna på förlossningsvården sedan år 2017 och framåt har inneburit en utvecklad eftervård, med bland annat ökad trygghet, utvecklad information och bättre uppföljning av bristningar som resultat[1] men mer behöver göras. De utökade statsbidragen om 115 miljoner till Region Stockholm år 2021 och år 2022 kan med fördel användas till ytterligare förstärkningar.

Vi Socialdemokrater i Region Stockholm föreslår i vårt budgetförslag inför 2021 flera åtgärder för att rätta till de systemfel som uppstått i förlossningsvården, med säkrad kompetens och en trygg förlossningsvård. En sammanhållen vårdkedja ska skapas som håller ihop mödra-, förlossnings- och eftervård samt ultraljud, vilket ger blivande föräldrar kontinuitet. Vi vill även införa en garanti om en barnmorska per födande för att skapa kontinuitet och en trygg förlossningsupplevelse. Dessutom behöver alltså eftervården stärkas. Varje barnmorskemottagning ska ha ett samverkansavtal med minst en förlossningsklinik samt ökade resurser för tidigare uppföljning och vid behov fler besök inom eftervården. Eftervården ska utvidgas så att kontroller hos både barnmorska och fysioterapeut efter förlossning blir norm. Alla ska ha tillgång till kurativa samtal för att bearbeta sin förlossningsupplevelse och för att psykisk ohälsa hos nyblivna föräldrar ska kunna fångas upp. En kontaktbarnmorska ska inrättas inom eftervården som en sammanhållande funktion för vården av förlossningsskador i syfte att dessa ska minska. Utbildningsinsatserna för att förhindra förlossningsskador ska utökas. För detta ska resurserna till eftervården utökas och en utredning ska identifiera hur ytterligare

[1] Insatser för en stärkt eftervård, SKR 2021. Länk: https://rapporter.skr.se/insatser-for-en-starkt-eftervard.html

förstärkningar av eftervården ska se ut. För att samla forskning och utbildning om förlossningsskador ska en centrumbildning inom området utredas.

Region Stockholm har de bästa förutsättningar i landet för att skapa en trygg och sammanhållen vårdkedja runt den födande. Men det senaste dryga årtiondet av borgerliga vårdvalsprivatiseringar har lett till splittrade vårdkedjor och bristande samverkan, vilket leder till att föräldrar och barn faller mellan stolarna. Bristande personalpolitik har skapat stora problem med kompetensförsörjningen. Det är hög tid att ändra kurs.

Med anledning av ovanstående föreslår Socialdemokraterna regionfullmäktige besluta

att hälso- och sjukvårdsnämnden tar fram förslag för en förstärkt eftervård för nyblivna föräldrar som säkerställer tillgången till kurativa samtal, inrättar av en kontaktbarnmorska inom eftervården samt föreslår ytterligare förstärkningar av eftervården i dialog med patienter och vården.

att hälso- och sjukvårdsnämnden tillsätter en utredning om inrättandet av en centrumbildning för förlossningsskador som samlar forskning, utveckling och utbildning i regionen.

Talla Alkurdi (S)

Petra Larsson (S)

Alexander Canizarés Dahlström (S)

Julia Ekedahl (S)

Aristide Bonnevier Ngabissio (S)